

**Сумський державний педагогічний університет
ім. А.С.Макаренка**

БІБЛІОТЕКА

**ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА
СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

**Науково-допоміжний
бібліографічний покажчик**

**Суми
2005 рік**

УДК 016: 34: 37.017.4
П 68

Рекомендовано до друку рішенням редакційно-видавничої ради
Сумського державного педагогічного університету
ім. А.С.Макаренка

Укладачі: директор бібліотеки З.М.Горова;
завідуюча науково- бібліографічним та інформаційним
відділом В.В.Косенко

Відповідальний за випуск проректор з наукової роботи, кандидат хімічних
наук, доцент В.В.Бугаєнко

П 68 Правове виховання як невід’ємна складова формування особистості громадянського суспільства: Науково–допоміжний бібліографічний покажчик / Укл.: З.М.Горова, В.В.Косенко; Худож. оформл.: І.В.Сенча. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2005. – 60 с.

Бібліографічний покажчик „Правове виховання як невід’ємна складова формування особистості громадянського суспільства” широко знайомить читачів з інформацією про права людини, дитини, правове становище жінки в сучасному суспільстві, а також правове виховання учнівської та студентської молоді, різні галузі права і т.д.

Він створений на основі книг, видань літописів Книжкової палати України, рекомендаційних покажчиків, каталогів та картотек, що є на базі СумДПУ ім. А.С.Макаренка, статей з газет, журналів та збірників.

Науково–допоміжний покажчик розрахований на науковців, аспірантів, докторантів, викладачів, юристів, слухачів інституту післядипломної освіти, учителів та учнів шкіл, гімназій, студентів та учнівської молоді.

УДК 016: 34: 37.017.4

ПЕРЕДМОВА

Входження українського суспільства на якісно новий рівень можливе лише тоді, коли в цей процес включається молодь, яка прагне до глибоких перетворень у всіх сферах життя. Бажання жити в демократичній, правовій, соціальній державі передбачає активну творчу позицію кожного свідомого громадянина суспільства, особливо молодого покоління, налаштованого не тільки на придбання, а й підвищення професіоналізму, збагачення духовності, громадянської активності і відповідальності. Саме тому правова освіта є невід'ємною складовою освітнього процесу всіх рівнів.

Відповідно до Указу Президента „Про основні напрями соціальної політики на період до 2004 року” від 24.05.2000 р. за №717/2000, пріоритетами соціальної політики є створення умов для розвитку сім'ї, дотримання на практиці принципу рівності прав жінки і чоловіка, здійснення цілеспрямованої політики щодо працевлаштування молоді, профілактики дитячої та молодіжної злочинності. Цим указом передбачено підвищення правової обізнаності сім'ї, жінок, дітей і молоді стосовно їх власних прав.

Втілення в життя системи державної соціальної політики, особливо, що стосується молоді, потребує розроблення механізму фінансового, правового та інформаційного забезпечення. Правовому забезпеченню сприятиме розроблення і прийняття соціального кодексу, державних соціальних стандартів, впровадження механізму проведення експертизи законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань договірного регулювання трудових відносин та їх відповідності потребам держави і вимогам інтеграції у міжнародні системи соціального розвитку.

Саме з цією метою і готувався науково-допоміжний покажчик літератури „Правове виховання як невід'ємна складова формування особистості громадянського суспільства”. Цей покажчик створено для поповнення знань про право, правове виховання учнів та студентської молоді, права людини, жінок та дитини.

Цей бібліографічний посібник складається з **14** розділів. В кожному розділі принцип розташування матеріалу алфавітний. Друковані матеріали зібрані за тематичними рубриками. Спочатку йдуть книги, а вже потім – джерела з періодичних видань. Науково-допоміжний бібліографічний покажчик „Правове виховання як невід'ємна складова формування особистості громадянського суспільства” налічує в собі **672** джерела.

Розрахований на активізацію творчої діяльності науковців, аспірантів, докторантів, викладачів, слухачів інституту післядипломної освіти, учителів та учнів шкіл, гімназій, студентів та учнівську молодь.

Право як об'єкт пізнання

Вісник Академії правових наук: №3/10 / Головн. ред. В.Тацій та ін. – Х.: Право, 1997. – 184 с.

Гайдулін О.О. Основні поняття загальної теорії права. – К.: ПП Позднішев, 2003. – 159 с.

Гайдулін О.О. Система понять правової теорії держави / Міжнар. наук.-техн. ун-т. – К.: ПП Позднішев, 2003. – 92 с.

Методологічні проблеми правової науки: Матеріали міжнар.наук. конф. / Упоряд. М.І.Панов, Ю.М.Грошевий. – Х.: Право, 2003. – 426 с.

Правові системи сучасності: Глобалізація. Демократизм. Розвиток / [Колектив авт.: В.С.Журавський, О.В.Зайчук, О.Л.Копиленко, Н.М.Оніщенко]; Заг. ред. В.С.Журавський. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 294 с.

Проблеми формування суверенної правової української держави. Вип. 30 / Відп. ред. М.В.Костицький. – Львів: Світ, 1993. – 109 с.

Васькович Й. Проблеми та перспективи побудови правової держави в Україні // Право України. – 2000. – №1. – С. 32–34.

Домбровський Є. Мораль і право як специфічні форми людської свідомості // Філософська думка. – 2003. – №5. – С. 92–101.

Зайчук О., Оніщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності // Право України. – 2003. – №12. – С. 37–40.

Коростей В. Про функції права // Право України. – 2004. – №9. – С. 124–126.

Костицький В. Право як цілісність: Питання теорії // Право України. – 2002. – №2. – С. 8–9.

Кравець В. Право як об'єкт пізнання // Право України. – 2001. – №6. – С. 80–84.

Крисюк Ю. Соціальний і правовий порядок як реалізація ідеї права // Право України. – 2004. – №8. – С. 25–30.

Кузнєцов В. Філософія права: спроба пропедевтики // Філософська думка. – 2003. – №5. – С. 102–117.

Лук'янець Д. Про структуру системи права // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – №12. – С. 3–6.

Луць Л. Структура правової системи суспільства: загально-теоретичні аспекти // Право України. – 2002. – №9. – С. 7–10.

Макаров О.В. Соотношение права и государства // Государство и право. – 1995. – №5. – С. 16–23.

Малишко М. Конституційні основи екологічно-правової системи України // Право України. – 2001. – №12. – С. 58–60.

Мірошниченко М. Ідентичність – легітимність – правопорядок: до проблеми реформування правової системи України // Право України. – 2003. – №5. – С. 31–35.

Основи правознавства // Завуч. – 2002. – №11, квітень. – С. 11–12.

Ручкин Е.Б. Правовая система: понятия и структура // Проблемы законности. – 2002. – Вып.54. – С. 3–10.

Спасибо-Фатеева И.В. Некоторые подходы к понятию источников права: в порядке постановки проблемы // Пробл. законности. – 2000. – Вып.42. – С. 49–54.

Тесленко М. Право як інструмент соціальної справедливості // Право України. – 2004. – №7. – С. 40–43.

Фулей Т. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти // Право України. – 2003. – №7. – С. 24–29.

Шайтан О. Теорія держави і права: Проблеми вивчення // Історія України. – 2001. – №6, лютий. – С. 6–8.

Ющик О. Право: у пошуках дефініції // Право України. – 2003. – №6. – С. 105–109.

Історія права на Україні

Грабовський С. Нариси з історії українського державотворення. – К.: Генеза, 1995. – 608 с.

Делімарський Р.І. Магдебурзьке право у Києві. – К.: Видавн. дім „Соборна Україна”, 1996. – 143 с.

Історія держави і права Української РСР: В двох томах. 1917–1967 рр. Т. 1 / Ред. колегія: Б.М.Бабій(Відп. ред.), В.М.Корецький, А.П.Таранов, В.М.Терлецький. – К.: Наукова думка, 1967. – 673 с.: іл.

Історія держави і права Української РСР. В двох томах. 1917–1967 рр. Т. 2. 1937–1967 рр. / Ред. колегія: Б.М.Бабій (Відп. ред.), В.М.Корецький та ін. – К.: Наукова думка, 1967. – 427 с.: іл.

Кузьминець О.В. та ін. Історія держави і права України: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. – К.: Україна, 2000. – 429 с.

Мірошниченко М.І., Мірошниченко В.І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2001. – 223 с.

Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навчальний посібник. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2001. – 429 с.

Ткач А.П. Історія кодифікації дореволюційного права України. – К.: Вид. Київського ун-ту, 1968. – 170 с.

Андрєєва В., Рижкова С. Фахівець права: (Творчий портрет В.Л. Суткового) // Історія в школі. – 2002. – №2. – С. 30–33.

Аніщук Н. Правове становище українських жінок в історичному минулому // Право України. – 2002. – №3. – С. 155–158.

Бараннік Р. Право особи на свободу від самовикриття: історія розвитку // Право України. – 2004. – №4. – С. 135–138.

Бедь В. Політико-правові аспекти воз'єднання Закарпаття з Україною (кінець 1944 – початок 1946 рр.) // Право України. – 2002. – №8. – С. 120–123.

Бойко І. Застосування Судебника М.Гоша на західноукраїнських землях // Право України. – 2001. – №12. – С. 140–142.

Бойко І. Здійснення правосуддя у вірменських поселеннях на території Поділля (XIV – XVIII ст.) // Право України. – 2003. – №3. – С. 141–146.

Бойко І. Про цивільне право Гетьманщини за кодексом 1743 року // Право України. – 1999. – №3. – С. 88–91.

Демкова М. Правовий статус вірменських старших та їх роль у здійсненні судочинства у Львові (XIV – XIII ст.) // Право України. – 2004. – №10. – С. 124–127.

Єрмолаєв В. віче в Київській Русі – важлива складова державного механізму // Право України. – 2003. – №3. – С. 136–141.

Клименко О. Еволюція прав людини: на прикладі Лівобережної України у першій половині XIX ст. // Право України. – 2002. – №6. – С. 140–144.

Кобилецький М. Суд у Львові за магдебурзьким правом // Право України. – 2001. – №10. – С. 109–112.

Коляда І., Загребельна Н. Теми: „Виникнення та історичний розвиток держави і права”, „Основні етапи розвитку української державності” // Історія в школі. – 2000. – №1. – С. 39–41.

Кульчицький В., Бойко І. Система судових органів Галичини у складі Австро-Угорщини // Право України. – 2001. – №11. – С. 137–140.

Маляренко В. Становлення і розвиток кримінально-процесуального права на різних етапах історії України // Право України. – 2004. – №8. – С. 3–8.

Мікула О. Апарат управління Галичиною і Буковиною за австрійською Конституцією 1867 року // Право України. – 2002. – №5. – С. 140–142.

Нагорний Є. Особливості правового регулювання відносин громадянства на тимчасово окупованих територіях України // Право України. – 2003. – №10. – С. 149–153.

Осадчук С. Михайло Лозинський – видатний український правник // Право України. – 2000. – №6. – С. 119–121.

Пашко А. Жіночий рух в Україні: історичний аспект та сучасний розвиток // Право України. – 2004. – №3. – С.125–127.

Полюх М.В. Судочинство на Запорозькій Січі // Історія та правознавство. – 2004. – №19, жовтень – С. 3–6.

Тищик Б., Мицак А. Історія митної справи в Україні // Право України. – 1999. – №10. – С. 98–101.

Федунов В. Правовой статус женщины в законодательстве Киевской Руси X–XIII вв. // Юридический вестник. – 2002. – №4. – С. 113–120.

Шаломеев Є. Формування інституту звільнення від покарання у кримінальному праві України II пол. XVII – XVIII ст. // Право України. – 2002. – №11. – С. 135–138.

Нормативно-правове забезпечення громадян

Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей / Упор. І.К.Туркевич та ін. – К.: Дитячий фонд ООН „ЮНІСЕФ”, 2002. – 318 с.

Кодекс України про адміністративні правопорушення: Станом на 1 серпня 2001 р. – К.: Аттіка, 2001. – 191 с.

Коментар до Конституції України / Ін-т законодавства Верх Ради України; В.Б.Авер'янов – К., 1996. – 376 с.

Конвенція про права дитини: (набула чинності для України з 27.09.91 р.). – К.: Столиця, 1997. – 30 с.

Конституція України / Відп. за вип. І. В.Копитіна. – Х.: Ранок, 2001. – 48 с.

Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верх. Ради України 28 червня 1996 р. – Х.: ФОЛІО, 2001. – 47 с.

Конституція України: Прийнята на 5-й сесії Верх. Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Просвіта, 1996. – 80 с.

Людина і праця: Довідник з правових питань / Уклад.: І.П.Козінцев, Л.А.Савенко. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 336 с.

Нормативно-правове забезпечення освіти: Доктрина, закони, концепції: Ч. I / Гол. ред. В.В.Григораш. – Х.: Основа, 2004. – 143 с.

Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / За ред. Я.Я.Болубаша; Укл.: Т.Дудник та ін. – К., 2004. – 304 с.

Україна. Про авторське право і суміжні права: Закон. – К., 1998. – 31 с. – (Офіційне видання).

Загальна декларація прав людини: Прийнята 10.12.1948 р. // Бюлетень законодавчої і юридичної практики України. – 1997. – №5. – С. 19–24.

Конвенція про захист прав і основних свобод людини // Бібліотечка голови профспілкового комітету. – 2003. – №7. – С. 7–26.

Україна. Про виховання дітей та молоді: Проект закону // Освіта України. – 2004. – 14 вересня. – С. 4–6.

Україна. Про вищу освіту: Закон // Голос України. – 2002. – 5 березня. – С. 10–15; Освіта України. – 2002. – 26 лютого. – С. 2–8; Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – С. 506.

Україна. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №33/34. – С. 1354–1358.

Україна. Кабінет Міністрів. Про внесення змін до положення про Всеукраїнську міжвідомчу координаційно-методичну раду з правової освіти населення: Постанова // Збірник урядових нормативних актів України. – 2004. – №36. – С. 40–41.

Україна. Президент (1994 – ; Л.Кучма). Про основні напрями соціальної політики на період до 2004 р.: Указ // Урядовий кур'єр. – 2000. – 31 травня. – (Вкладка).

Україна. Про освіту: Закон // Відомості Верховної ради України. – 1991. – №34; Освіта. – 1996. – 21 вересня; Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №29. – С. 864.

Україна Про внесення змін до деяких законів України щодо зарахування до стажу роботи, який дає право на пенсію на пільгових умовах, часу проходження строкової військової служби: Закон від 2.06.2005 р., №2636–IV // Голос України. – 2005. – №116. – С. 18.

Україна Про внесення змін до деяких законів України щодо зарахування до стажу роботи, який дає право на пенсію на пільгових умовах, часу проходження строкової військової служби: Закон від 02.05.06 р., № 2636–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – №27. – С. 1127–1128.

Європейська правова інтеграція. Європейський простір України.

Право Європейського Союзу. Загальна частина / Авт. колектив: В.Ф.Опришко, А.В.Омельченко, Г.С.Фастовець. – К., 2002. – 462 с.

Баймуратов М., Максименко С. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз // Право України. – 2001. – №10. – С. 101–104.

Баронін А. Вплив юридичного врегулювання кордонів Євросоюзом в політичному процесі інтеграції України // Право України. – 2003. – №2. – С. 142–145.

Бондаренко І. Адаптація законодавства України до Європейського законодавства – один з пріоритетних напрямів реформування правової системи України // Право України. – 2002. – №7. – С. 63–66.

Добрянський С. Хартія основних прав Європейського Союзу: причини прийняття та значення // Право України. – 2002. – №11. – С. 147–151.

Дем'янець В. Договірні-правове співробітництво держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав // Право України. – 2003. – №7. – С. 146–149.

Євроатлантична інтеграція України: нормативно-правове забезпечення: (З науково-практичної конференції) // Право України. – 2004. – №11. – С. 145–146.

Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покаранню // Юридичний вісник України. – 1997. – 6 листопада. – С. 24–27.

Железняк Н. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу // Право України. – 2004. – №11. – С. 140–144.

Ковальова О. Політико-правові і процедурні питання вступу до Європейського Союзу // Право України. – 2003. – №4. – С. 119–123.

Корнякова Н. Поняття відходів за законодавства України та Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз // Право України. – 2004. – №5. – С. 149–154.

Кравчук І. Адаптація права України до права Європейського союзу: цілі, етапи, пріоритети // Право України. – 2004. – №10. – С. 132–135.

Куксенко С.І. Право у Європі та світі: Матеріали до курсу „Європейський вибір України” // Історія та правознавство. – 2004. – №9, травень. – С. 15–20.

Луценко Д. Гармонізація законодавства України та Європейського Союзу // Парламент. – 2001. – №6. – С. 40–48.

Луць Л. Основні заходи та способи європейської правової інтеграції // Право України. – 2002. – №5. – С. 146–148.

Муравйов В. Правові засади гармонізації законодавства в Європейському Союзі // Право України. – 2002. – №7. – С. 114–120.

Плавич В. Проблеми входження України до Європейського правового простору // Юридична Україна. – 2003. – №5. – С. 60–68.

Присяжнюк Т. Стаття 5 Європейської конвенції про захист прав та основних свобод людини // Право України. – 2001. – №12. – С. 28–31.

Рубаник В. Право і форми власності через призму входження України до європейського співтовариства: деякі замітки // Право України. – 2001. – №1. – С. 117–120.

Наєнко В. Право регулювання інсайдерських операцій з цінними паперами у державах Європейського Союзу // Право України. – 2001. – №11. – С. 140–144.

Тимошук В. Адміністративне право в контексті європейського вибору України: (З Міжнародної конференції) // Право України. – 2004. – №3. – С. 25–29.

Чеботарева А.С. Защита прав женщин в Европейском Союзе // Государство и право. – 1995. – №2. – С. 88–97.

Галузі права

Аграрне право України: Підручник для вузів / За ред. В.З.Янчука. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 720 с.

Аграрне право України: Практикум / За ред. В.З.Янчука; Нац. аграрн. ун-т. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 254 с.

Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій в схемах. Загальна частина. – К.: Вентурі, 1996. – 207 с.

Біленчук П.Д. та ін. Місцеве самоврядування в Україні: Муніципальне право: Навч. посібник для вищ. навч. закл. / П.Д.Біленчук, В.В.Кравченко, М.В.Підмогильний. – К.: Атіка, 2001. – 303 с.

Боднарук М.І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку. – Чернівці: Рута, 2002. – 247 с.

Брич Л.П., Навроцький В.О. Кримінальне право України: Навч. посібник: Тести / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – К.: Атіка, 2000. – 207 с.

Буткевич В.Г. та ін. Міжнародне право : Основи теорії: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Г.Буткевич, В.В.Мицик, О.В.Задорожній. – К.: Либідь, 2002. – 606 с.

Вінник О.М. Інвестиційне право: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2000. – 263 с.

Гетьман А.П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Підручник. – Х.: Основа, 1998. – 204 с.

Дахно І.І. Міжнародне економічне право: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2000. – 159 с.

Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Либідь, 2003. – 200 с.

Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 255 с.

Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник для вищ. навч. закладів. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 351 с.

Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: Навч. посібник / Відп. ред.: Ю.С.Шемшученко, Л.В.Губерський. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 638 с.

Емельянов В.П. Гражданское право Украины: Практ. пособие. – 3-е изд., стер. – Х.: Консум, 2000. – 235 с.

Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник для вузів. – К.: Юрінком, 1999. – 736 с.

Коновалова В.Е. Правовая психология: Учебное пособие. – 2-е изд., испр. и доп. – Х.: КОНСУМ, 1997. – 158 с.

Коновалова В.О. Правова психологія: Навч. посібник. – Х.: Основа, 1996. – 184 с.

Конституційне право України: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За ред. Ю.М.Тодици, В.С.Журавського. – К.: Вид. Дім „Ін Юре”, 2002. – 542 с.

Коржанський М.Й. Кримінальне право і законодавство України: Частина особлива: Курс лекцій. – К.: Атіка, 2001. – 544 с.

Костюченко О.А. Банківське право: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 1998. – 124 с.

Котюк І.І. Основи публічного права України. – К.: Логос, 1998. – 160 с.

Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За ред. М.І.Бажанова та ін.; Нац. юрид. Акад. України ім. Я.Мудрого. – К.; Х.: Юрінком Інтер: Право, 2001. – 414 с.

Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів / За ред. П.С.Матишевського та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 512 с.

Матишевський П.С. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. юрид. спец. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 271 с.

Мацко А.С. Міжнародне право: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 212 с.

Международное частное право: Учебное пособие / Сост. Д.В.Задыхайло. – Х.: Консум, 1998. – 752 с.

Мінюков П.І. Правове забезпечення трудових відносин у закладах освіти в умовах переходу України до ринкової економіки для підвищення кваліфікації. – К., 1994. – 122 с.

Молдован В.В., Молдован А.В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 399 с.

Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право: Підручник. – К.: Либідь, 1995. – 192 с.

Основи конституційного права України / За ред. В.В.Копейчикова. – К.: Юрінком, 1997. – 208 с.

Основи шлюбно-сімейного права: Методичні рекомендації, навчальний план та програма з основ шлюбно-сімейного права для студентів історичних факультетів спец. „Історія і правознавство” / Упор. М.І.Руденко, А.А.Петренко. – Суми: СумДПУ, 2000. – 62 с.

Підопригора О.А. та ін. Цивільне право України: Правові основи підприємництва. – К.: Юрінформ, 1994. – 104 с.

Піскун О.І. Основи міграційного права: Порівняльний аналіз: Навчальний посібник. – К.: МП Леся, 1998. – 360 с.

Сирота І.М. Право пенсійного забезпечення в Україні: Курс лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 288 с.

Скаридов А.С. Международное частное право: Учебное пособие. – СПб.: ПОЛИУС, 1998. – 768 с.

Трудове право України: Практикум / Відп. ред. Г.І.Чанишева; Одеська держ. юрид. академія. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 288 с.

Трудовое право Украины: Учебно-справочное пособие / Г.И.Чанышева, Н.Б.Болотина, Т.М.Додина и др. – 2-е изд., доп. и перераб. – Х.: Одиссей, 2001. – 511 с.

Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 535 с.

Цивільне право: Підручник для студентів. Ч. 1 / Наук. ред. О.В.Дзера. – К.: Вентурі, 1997. – 543 с.

Цивільне право: Навч. посібник. Ч. 2 / За ред. О.А.Підопригори, Д.В.Бобрової. – К.: Вентурі, 1996. – 478 с.

Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Кн. 1 / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 719 с.

Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Кн. 2 / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 639 с.

Цивільне процесуальне право України: Підручник для юрид. вузів / За ред. В.В.Комарова. – Х.: Основа, 1992. – 416 с.

Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. – 5-те вид. – К.: Арттек, 2002. – 262 с.

Щербина В.С. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 1999. – 336 с.

Авер'янов В. Предмет адміністративного права: нова доктринальна оцінка // Право України. – 2004. – №10. – С. 25–30.

Андрейцев В. Право громадян на екологічну безпеку: проблеми конституційно-правового забезпечення // Право України. – 2001. – №4. – С. 8–11.

Антипенко В.Ф. Возможности международного уголовного права в сфере регулирования борьбы с терроризмом // Вестник Московского ун-та. Сер. 18: Социология и политология. – 2004. – №3. – С. 12–19.

Баранник Р. Зв'язок права особи на свободу від самовикриття, викриття членів сім'ї чи близьких родичів з деякими принципами кримінального процесу // Право України. – 2003. – №7. – С. 39–41.

Баранник Р. Право особи на свободу від самовикриття: Історія розвитку // Право України – 2004. – №4. – С. 135–138.

Бейкун А. Структурні компоненти формування теоретичних основ державних регуляторних заходів щодо впливу на соціально-економічні відносини // Право України. – 2003. – №7. – С. 21–24.

Бессараб Н. Урок: основи фінансового права // Історія в школі. – 2000. – №3. – С. 34–36.

Биков В.Ю. Нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів: проблеми та шляхи вдосконалення // Комп'ютер у школі і сім'ї. – 2002. – №3. – С. 2–6.

Білокурська О. Щодо поняття конституційних обов'язків // Право України. – 2004. – №10. – С. 85–88.

Бірюков І. Предмет і метод приватного права // Право України. – 2002. – №3. – С. 34–37.

Болотіна Н. Соціальне право України: окремі теоретичні проблеми формування та розвитку // Право України. – 2000. – №12. – С. 24–28.

Боровский Е.Э. Основы международного экологического права // Химия в школе. – 2004. – №7. – С. 7–13.

Брецько Ф. Основи Конституційного права України у схемах і таблицях // Історія України. – 2004. – №47, грудень. – С. 15–19.

Васильєв Г. Цивільний і Господарський кодекси – фундамент удосконалення вітчизняного законодавства // Віче. – 2003. – №6. – С. 3–10.

Голосніченко І. Прогалини у правовому регулюванні порушення провадження в справі про адміністративне правопорушення // Право України. – 2003. – №7. – С. 73–77.

Государственно-правовые основы социальной работы // Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д.Павленок. – М.: ИФРА–М, 2000. Гл. 9. – С. 88–97.

Гулевич О.А. Социальные представления о преступлениях в межличностной и массовой коммуникации // Вопросы психологии. – 2001. – №4. – С. 53–67.

Демкова М. Інформаційне право: стан та перспективи розвитку в Україні // Право України. – 2004. – №5. – С. 169–171.

Дмитрієв А. Перший правопорядок в історії міжнародного права // Право України. – 2002. – №12. – С. 142–145.

Долежан В. Проблеми правового регулювання організації і проведення масових публічних акцій // Право України. – 2003. – №7. – С. 84–89.

Домбровська О. Зміст конституційного права на життя людини та громадянина // Право України. – 2002. – №5. – С. 37–41.

Досліджуючи гуманітарне право // Історія та правознавство. – 2004. – №21, листопад. – С. 15–21.

Жилінкова І. Правове регулювання Інтернет-відносин // Право України. – 2003. – №5. – С. 124–128.

Зимевич Н.Ю. Этико-правовые проблемы и перспективы охраны изображений в медицине // Философские науки. – 2004. – №3. – С. 122–132.

Іванова О. Релігійна організація як суб'єкт трудового права: захист прав її працівників // Право України. – 2000. – №6. – С. 46–49.

Іщенко В. Принципи допустимості і достатності засобів кримінально-процесуального доказування // Право України. – 2003. – №7. – С. 90–93.

Картузова І. До проблеми позову в адміністративному процесі // Право України. – 2003. – №7. – С. 80–84.

Кидалова А. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей: характеристика їх окремих видів // Право України. – 2003. – №5. – С. 51–56.

Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права // Право України. – 2003. – №7. – С. 29–33.

Коваленко Г. Який житловий кодекс нам потрібен? // Урядовий кур'єр. – 2002. – 5 квітня. – С. 9.

Кокіна В. Право на пільгу: Нотатки з „круглого столу”: „Обговорення концепції забезпечення адресного надання пільг окремим категоріям громадян” // Урядовий кур’єр. – 2004. – 6 жовтня. – С. 5.

Конституційна реформа: проблеми правових засад місцевого самоврядування / В.Граб, В.Кампо, С.Клебан та ін. // Віче. – 2003. – №6. – С. 11–19.

Коростей В. Правові проблеми національної демократії // Право України – 2003. – №1. – С. 123–127.

Косачев К. Международное право в борьбе с ядерным терроризмом // Международная жизнь. – 2003. – №9/10. – С. 157–171.

Кримінальна психологія // Право України. – 1998. – №6. – С. 59–63.

Кубко Є. Про предмет адміністративного права // Право України. – 2000. – №5. – С. 3–6.

Курбацкий И.Н. Педагогическое и правовое толкование понятия „приёмная семья” // Педагогика. – 2002. – №5. – С. 35–41.

Лисенко О. Предмет порівняльного правознавства // Право України. – 2001. – №3. – С. 54–57.

Майданник О. Організаційно-правові форми здійснення парламентського контролю в Україні // Право України. – 2003. – №7. – С. 9–13.

Малишко М. Конституційні основи екологічно-правової системи України // Право України. – 2001. – №12. – С. 58–60.

Малютін І. Правові проблеми вдосконалення кримінально-процесуального законодавства України // Право України. – 2004. – №10. – С. 79–81.

Мартенко О. Психологічний аналіз кримінально-правових категорій: предмет та межі // Право України. – 2004. – №5. – С. 78–82.

Мацькевич М. Конституційне виборче право в Галичині в складі Австрії // Право України. – 1999. – №3. – С. 91–93.

Мельник О. Інтелектуальна правова освіта – вимога часу // Право України. – 2003. – №7. – С. 101–105.

Никитина Л. Права и этнические нормы социального педагога // Воспитание школьников. – 2001. – №2. – С. 20–24; №3. – С. 29–32.

Палеха Ю.І. Право на рідну мову // Педагогіка толерантності. – 2003. – №2. – С. 143–144.

Петренко С. Правовий захист комп'ютерних програм // Право України. – 2003. – №3. – С. 108–111.

Петренко С. Правовий захист програмного забезпечення в Україні // Право України. – 2003. – №6. – С. 62–66.

Пилипенко П. Право соціального забезпечення у системі соціального права // Право України. – 2004. – №10. – С. 97–100.

Положення про діяльність з обліку прав власності на іменні цінні папери та депозитарну діяльність // Урядовий кур'єр. – 1996. – №5. – С. 5.

Поляков В. Право на освіту // Директор школи. – 2002. – №33, вересень. – С. 12–14.

Пометун О., Ремех Т. Курс „Практичне право” – новий підхід до правової освіти школярів // Рідна школа. – 2004. – №5. – С. 42–44.

Попов В., Гетьман А. Правові проблеми використання і охорони рослинного світу // Право України. – 2000. – №1. – С. 51–53.

Прилипко С. Право на пенсійне забезпечення та його реалізація в умовах ринкової економіки // Право України. – 2003. – №2. – С. 45–49.

Приходько С. Здійснення громадянами права на соціальний захист та гарантії його забезпечення // Право України. – 2000. – №2. – С. 18–22.

Савельєва Т.В. Безперечне право кожного на безкоштовну медичну допомогу // Шкільний світ. – 2002. – №8, жовтень. – С. 7.

Сидоренко О. Становлення сучасної міжнародної системи захисту інтелектуальної власності в умовах розвитку інформаційних технологій та INTERNET // Вісник Книжкової палати. – 2004. – №2. – С. 36–39.

Сіренко В. Право народу на опір гнобленню // Голос України. – 2002. – 4 березня. – С. 6–7.

Сташків Б. Місце права соціального забезпечення в системі права України // Право України. – 2001. – №11. – С. 80–83.

Сташків Б. Право соціального забезпечення як навчальна дисципліна: (Юридична освіта) // Вища школа. – 2002. – №6. – С. 35–42.

Сташків Б. Функції права соціального забезпечення: вимоги сьогодення // Право України. – 2001. – №7. – С. 66–69.

Стефанюк В. Правові акти управління // Право України. – 2003. – №7. – С. 3–9.

Стичинський Б. Право соціального забезпечення: проблеми становлення і розвитку // Право України. – 2002. – №6. – С. 85–89.

Телешун С. Політико-правові передумови боротьби з тероризмом в Україні // Право України. – 2001. – №12. – С. 21–23.

Углов Ф. Право на материнство // Воспитание школьников. – 2001. – №4. – С. 39–45.

Удалова Л. Імунітет у кримінальному процесі України // Право України. – 2003. – №7. – С. 77–80.

Шемякін О. До 20-річчя прийняття Конвенції Об'єднаних Націй з морського права 1982 р. // Право України. – 2002. – №4. – С. 147–151.

Шумілов А. Питання міжнародного права в конституціях постсоціалістичних держав // Право України. – 2003. – №3. – С. 146–148.

Що таке право власності // Історія України. – 2004. – №45, грудень. – С. 27–29.

Ярмиш Н. Проблема інформаційної причинності у науці кримінального права // Право України. – 2003. – №7. – С. 117–121.

Ярошевська Т. Право на службовий винахід: історичний досвід та сучасність // Право України. – 2004. – №7. – С. 136–139.

Права людини

Гом'єн Д. Короткий путівник по Європейській конвенції з прав людини: Пер. з англ. – Львів: Кальварія, 1998. – 176 с.

Права людини: Основні міжнародні правові документи: Збірник документів / Упоряд. Ю.Качуренко. – К.: Наук. думка, 1989. – 248 с.

Права людини: Український вимір / В.Василик та ін.; Комітет виборців України. – К.: Факт, 2002. – 67 с.

Права человека: Учебник для вузов / Отв. ред. Е.А.Лукашова. – М.: Норма, 2000. – 573 с.

Практика Європейського суду та Європейської комісії з прав людини при застосуванні статті 10 Європейської конвенції з прав людини: 40 років юриспруденції суду та комісії: 1959–1999 рр. – К.: Українська правнича Фундація, 2000. – 70 с.

Програма навчального спецкурсу „Права дитини – права людини” для 9–11 класів багатoproфільного ліцею СумДПУ ім. А.С.Макаренка: Методичні рекомендації / Укл. Н.М.Радько. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2002. – 32 с.

Андріанов К. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини // Право України. – 2002. – №3. – С. 37–43.

Антонович М. Імплементация Міжнародного пакту про громадянські та політичні права в Україні: крізь призму комітету ООН з прав людини // Право України. – 2004. – №8. – С. 33–36.

Антонович М. Конвенція про захист прав людини і основних свобод у судах Європейських держав та перспективи її застосування в Україні // Право України. – 2000. – №8. – С. 42–46.

Антонович М. Правова культура українського народу в сфері прав людини: історичний розвиток та сучасний стан // Право України. – 2003. – №12. – С. 75–80.

Антонюк З., Маринович М. Щодо питання прав людини // Право України. – 1995. – №2. – С. 44–49.

Биков О. Внутрішньодержавні нормативно-правові гарантії забезпечення прав та свобод національних меншин в Україні // Право України. – 2000. – №8. – С. 51–55.

Біленько про права упевненої в собі людини // Завуч. – 2003. – №20/21, липень. – С. 11.

Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять // Право України. – 2000. – №4. – С. 35–39.

Бондаровська В. Цінувати себе та іншого – основне право людини // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2005. – №20, травень. – С. 22–23.

Бородін І. Права та свободи громадян, їх класифікація, гарантії реалізації // Право України. – 2001. – №12. – С. 32–34.

Бородін І. Функціональні обов'язки прокуратури у сфері забезпечення прав людини і громадянина: (Загальний нагляд, представництво інтересів громадян) // Право України. – 2000. – №7. – С. 46–48.

Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав // Право України. – 2000. – №8. – С. 65–66.

Васьковська В. Механізм забезпечення прав людини на безпеку // Право України. – 2005. – №9. – С. 25–27.

Волинка К. Забезпечення прав і свобод особи в Україні: теоретичні і практичні аспекти // Право України. – 2000. – №11. – С. 30–33.

Грицкевич С. Екологічні права в системі конституційних прав людини і громадянина // Право України. – 2001. – №8. – С. 54–57.

День прав людини – 10 грудня: (Міжнародні документи) // Все для вчителя. – 2002. – №22, листопад. – С. 35–46.

Дубровський В. Урок-практикум „Права людини в епоху Великої французької революції” // Історія в школах України. – 2000. – №1. – С. 38–42.

Заворотченко Т. Система конституційно-правових гарантій прав і свобод людини і громадянина в Україні // Право України. – 2002. – №5. – С. 110–116.

Заяць Н. Місце органів внутрішніх справ у реалізації прав людини // Право України. – 1999. – №19. – С. 26–29.

Зоріна Ю. Особисті немайнові права людини у рекламі // Право України. – 2004. – №10. – С. 41–43.

Зорнік Т. Право людини на життя, повагу до її гідності: Основи правознавства: 9 кл. // Історія України. – 2004. – №41, листопад. – С. 29–31.

Зубар В. Національне кримінально-процесуальне законодавство та Європейська конвенція з прав людини і основних свобод // Право України. – 2004. – №8. – С. 93–95.

Ігумен Веніамін. Права людини // Людина і світ. – 2001. – №2/3. – С. 56–58.

Капелюшний В.П. Права людини в Україні: історична ретроспектива та сучасність у світовому контексті // Правовий статус особи: стан, проблеми, перспективи: Збірник наукових праць. – К., 1998. – Ч.1. – С. 68–71.

Климович О. Система національних засобів захисту прав людини: В контексті положень Конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2001. – №1. – С. 34–37.

Коженювська Л. Безпека, свободи та права людини і народу // Безпека життєдіяльності. – 2004. – №11. – С. 7–11.

Комзюк А. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини // Право України. – 2004. – №4. – С. 46–49.

Кузьминець Ю. Роль органів внутрішніх справ у забезпеченні прав та свобод людини: Матеріал до тем курсу „Основи правознавства”: 9 кл. // Історія в школі. – 2002. – №10. – С. 35–39.

Куклина И. Права человека: политическое и гуманитарное измерение // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. – №11. – С. 21–30.

Куксенко С. Європа і права людини: День Європи // Все для вчителя. – 2005. – №9/10, травень. – С. 25–26.

Куксенко С.І. Тренінг „Права людини”: [Присвячено Дню прав людини] // Історія та правознавство. – 2004. – №23, грудень. – С. 4–6.

Куриленко О. Права людини на різних етапах розвитку сім'ї // Психолог. – 2004. – №3/4, січень. – С. 21–24.

Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського суду з прав людини судами України // Право України. – 2002. – №2. – С. 18–24.

Литвиненко А.Я. Основи правового статусу людини і громадянина. Громадянські і політичні права // Історія та правознавство. – 2005. – №10, травень. – С. 10–13.

Лихогод І. Свої права ти добре знай, їх шануй і захищай: Конспект заняття для підготовчої групи // Дошкільне виховання. – 2003. – №1. – С. 18–19.

Луговська Н.Б. Система захисту прав людини в Україні: минуле і сучасне // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 62–63.

Лунеев В.В. Права человека и преступность в глобализирующемся мире // Общественные науки и современность. – 2005. – №3. – С. 107–118.

Лутковська В. Застосування судами України при здійсненні правосуддя ст. 6. Конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2004. – №8. – С. 30–32.

Магновський І. Економічні гарантії конституційних прав і свобод людини та громадянина // Право України. – 2003. – №1. – С. 29–34.

Магновський І. Конституційно-правовий статус особи (її громадянські права і свободи) // Право України. – 2002. – №7. – С. 18–22.

Максименко С. Шенгенська конвенція і право людини на вільне пересування та вибір місця проживання // Право України. – 2000. – №5. – С. 14–16, 36.

Мармазов В. Європейська Конвенція про захист прав та основних свобод людини як специфічний об'єкт судового тлумачення // Право України. – 2002. – №10. – С. 33–35.

Мармазов В. Про телеологічне (цільове) тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод // Право України. – 2004. – №1. – С. 26–29.

Марцинкевич А. та ін. Права людини та громадянина і судово-правова реформа // Право України. – 1999. – №6. – С. 32–35.

Миронова Г. Етичні засади права людини на життя // Право України. – 2005. – №9. – С. 19–21.

Мойсеева О. Правовий захист неповнолітніх: За матеріалами нового Кримінального кодексу України // Право України. – 2001. – №9. – С. 59–60.

Морозова С.А. Права человека: методические аспекты преподавания в школьных обществоведческих курсах // Обществознание в школе. – 1997. – №2. – С. 39–43.

Найдиш В. Права людини і громадянина: Урок правознавства: 11 кл. // Історія України. – 2003. – №43, листопад. – С. 20–22.

Павленко Л. Всесвітній день прав людини: Засідання дискусійного клубу // Історія України. – 2003. – №45, грудень. – С. 25–30.

Павлова Л. Реалізація природного права на шлюб, сім'ю, материнство та батьківство // Право України. – 2004. – №11. – С. 46–50.

Права людини. Мої права та права іншої людини. Вісім прав інших людей // Завуч. – 2003. – №31, листопад. – С. 13–15.

Права неповнолітніх: Якщо тобі немає 18-ти // Психолог. – 2004. – №3/4, січень. – С. 10–20.

Присяжнюк Т. Стаття 5 Європейської конвенції про захист прав та основних свобод людини // Право України. – 2001. – №12. – С. 28–32.

Пустовіт Ж. Поняття соціальних гарантій прав і свобод людини і громадянина в Україні // Право України. – 2000. – №3. – С. 28–30.

Рабінович П. Ефективність впливу Конвенції про захист прав та основних свобод людини на держави – членів Ради Європи // Право України. – 2000. – №11. – С. 34–37.

Рабінович П. Загальна декларація прав людини і Україна // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №4. – С. 34–44.

Рабінович С. Права людини „першого покоління” і канонічні джерела християнства” // Право України. – 2001. – №3. – С. 50–53.

Рум'янцева В. Захист власності фізичних та юридичних осіб в Європейському суді з прав людини // Право України. – 2004. – №5. – С. 38–40.

Рум'янцева В. Звернення громадян України до Європейського суду з прав людини: огляд стану // Право України. – 2004. – №3. – С. 145–147.

Скомороха В. Права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу, медичне страхування та конституційне правосуддя // Право України. – 2002. – №6. – С. 3–9.

Скомороха В. Правосуддя і захист прав людини як реакція на тероризм // Право України. – 2002. – №11. – С. 5–13.

Словська І. Механізм захисту прав людини – основоположний принцип сучасного українського конституціоналізму // Право України. – 2001. – №9. – С. 15–17.

Станік С. Оптимізація нормотворчої діяльності як правового засобу утвердження прав і свобод людини // Право України. – 1999. – №5. – С. 3–7.

Степашко В. Реалізація екологічних прав громадян в Україні // Право України. – 2005. – №9. – С. 28–32.

Стичинський Б. Неупереджене судочинство та юстиція: спільно до реального захисту прав і свобод людини // Право України. – 2001. – №4. – С. 3–7.

Тіббітс Ф. Формування моделей освіти в галузі прав людини // Управління освітою. – 2003. – №3, лютий. – С. 8–9.

Удовенко Г. Забезпечення прав людини // Голос України. – 2003. – 9 грудня. – С. 8.

Україна. Верховна Рада. Про попередню інформацію Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань перевірки дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина: Постанова від 19 травня 2005 р., №2571–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – №22. – С. 1030.

Україна. Верховна Рада. Про щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні: Постанова від 7 липня 2005 р., №2778–IV // Голос України. – 2005. – №133. – С. 7.

Хальота А. Класифікація конституційних особистих прав і свобод людини та громадянина // Право України. – 2000. – №8. – С. 55–57.

Хальота А. Методи діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню реалізації прав людини // Право України. – 2001. – №5. – С. 43–46.

Хальота А. Щодо захисту конституційних прав шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини // Право України. – 2000. – №3. – С. 31–33.

Хутиз З. Закон і ми: [До дня прав людини] // Шкільний світ. – 2004. – №41, листопад. – С. 9–11.

Шемшученко Ю. Конституція України і права людини // Право України. – 2001. – №8. – С. 13–15.

Шкатула О.В. Правова вікторина присвячена 55-річчю прийняття Генеральною Асамблеєю ООН Загальної декларації прав людини // Історія та правознавство. – 2004. – №21, листопад. – С. 22.

Штерн В. Гідність і права людини в історії суспільно-політичної думки // Історія в школах України. – 2000. – №1. – С. 17–22.

Шумський П., Табалюк Г. Права людини: Знати, щоб захищати // Віче. – 2001. – №3. – С. 39–46.

Шишкіна Е. Деякі аспекти правової природи рішень Європейського суду з прав людини // Право України. – 2005. – №9. – С. 102–104.

Майбутньому педагогу про права дитини

Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей / Упор.: І.К.Туркевич та ін. – К.: Дитячий фонд ООН "ЮНІСЕФ", 2002. – 318с.

Конвенція про права дитини: (Набула чинності для України з 27.09.91 р.). – К.: Столиця, 1997. – 30 с.

Оржеховська В.М., Виноградова-Бондаренко В.Є. Дитяча бездоглядність та безпритульність: історія, проблеми, пошуки: Навчальний посібник. – К., 2004. – 177 с.

Права дитини в Україні та їх реалізація: (Юридичний довідник школяра). – К.: ТОВ "Парус", 2004. – 96с.

Права дитини в Україні та їх реалізація: (Юридичний довідник школяра) / Упор. Л.В.Кузьменко. – К., 2004. – 96 с.

Права дитини: від витоків до сьогодення: Збірник текстів, методичних та інформаційних матеріалів. – К.: Либідь, 2002. – 278с.

Програма навчального спецкурсу "Права дитини – права людини":
Для 9–11 кл. багатoproфільного ліцею Сумського держ. пед. ун-ту
ім. А.С.Макаренка. – Суми: СумДПУ, 2002. – 30с.

Україна. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон. – К., 2004. –
С. 3–13. – (Офіційне видання).

Беседина М. Захитим права ребенка на чувства и эмоции
// Школьный психолог. – 2001. – №20, май. – С. 3.

Бутусова С. Собрание на тему "Родителям о правах ребенка"
// Воспитание школьников. – 2003. – №9. – С. 56–58.

Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку
дітей // Педагогіка толерантності. – 2001. – №1. – С. 121–125.

Гончаренко С. Дитина має право на „довкілля” // Директор школи. –
2000. – №12, березень. – С. 1–2.

Гончарова Т. Дитячі громадські організації України – на захисті прав
та інтересів дітей // Початкова школа. – 2000. – №8. – С. 11–16.

Грива О. Соціально-педагогічний захист прав дітей і молоді в
сучасній Україні // Шлях освіти. – 2002. – №4. – С. 40–42.

Григорів М. Сучасне рабство: торгівля дітьми / М.Григорів,
В.Нечерда // Науковий світ. – 2005. – №10. – С. 20–21. – (Поч. № 9).

Декларація прав ребенка 1959 г. // История социальной педагогики:
Хрестоматия-учебник / Под ред. М.А.Галагузовой. – М.: Владос, 2000. –
С. 531–533.

Демакова І. Простір дитинства: проблеми гуманізації: (Права дитини)
// Психолог. – 2002. – №8, лютий. – С. 3–4.

Дитина та права: Система дотримання прав людини в сім'ї та
стратегії запобігання дитячим психологічним травмам // Психолог. – 2004. –
№3/4, січень. – С. 5–10.

Діти України про свої права // Початкова освіта. – 2001. – №21,
червень. – С. 3.

Дяченко Є.Б., Пономарьова В.В. Розмова про права та обов'язки // Фізика в школах України. – 2004. – №22, листопад. – (Вкладка).

Жерносек І. Україна – дитина: між соціальною депривацією та адаптацією: [Про стан державної системи опіки дітей сиріт] // Управління освітою. – 2003. – №21, листопад. – С. 8–9.

Журба О.В. Проект дослідження "Діти України про свої права": Тематичне оцінювання зі спецкурсу "Права людини" // Історія та правознавство. – 2005. – №27, вересень. – С. 17–20.

Как прочитать, понять Конвенцию ООН о правах ребенка и что сделать для её выполнения // Народное образование. – 1993. – №6. – С. 78–88.

Карлсон А. Как сделать мир действительно безопасным [Права ребенка] // Вест. Моск. ун-та. Сер. 18: Социология и политология. – 2003. – №3. – С. 83–92.

Конвенция о правах ребенка // Народное образование. – 1993. – №5. – С. 24–40; Право України. – 1993. – №5/6. – С. 56–65.

Конвенция о правах ребенка: [20 ноября 1989 г., принятая Ассамблеей ООН] // Все для учителя. – 1998. – №11/12. – С. 43–52.

Конвенція ООН про права дитини // Психолог. – 2004. – №3/4, січень. – (Вкладка).

Конвенція про права дитини // Виховна робота в закладах освіти України: Збірник нормативних документів та методичні рекомендації з питань організації виховної роботи / Упор.: С.В.Кириленко, С.О.Кривонос. – К.: ІСДО, 1995. – С. 3–25.

Куриленко О. Дитині про права людини // Завуч. – 2004. – №34, грудень. – С. 16.

Куріпко О. Хто найважливіша людина на Землі: Конспект уроку до теми „Права дитини” // Початкова школа. – 2000. – №11. – С. 45–46.

Лебедев О., Майоров А., Золотухина В. Права ребенка и его активность // Школьные технологии. – 2000. – №5. – С. 32–59.

Лене Салех. Права детей с особыми образовательными потребностями: от прав к обязанностям и ответственности // Перспективы. – 2000. – №2. – С. 53–68.

Ложкіна Т.І. Право дитини на дружбу: Конспект заняття з розділу „Права дитини” // Розкажіть онуку. – 2004. – №28/29, жовтень. – С. 2–4.

Лоха Л. Захищати права кожної дитини // Історія в школах України. – 2004. – №6. – С. 37–38.

Лоха Л. Конвенція про права дитини // Історія України. – 2004. – №40, жовтень. – С. 22–23.

Луговська Н.Б. Державний захист сім'ї і дитинства: [У вигляді передачі „Тема”] // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 63–65.

Марцеляк О. Омбудсман з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі в Україні // Право України. – 2003. – №10. – С. 44–49.

Матющенко В. Твої права та обов'язки, дитино!: Тренінг для підлітків 11–13 років: Методична розробка // Психолог. – 2004. – №3/4, січень. – С. 29–30.

Матющенко І. Навчальний курс „Основи соціально-правового захисту дітей-інвалідів в Україні” // Дефектологія. – 2003. – №1. – С. 4–5.

Мейсон С.П. Права детей на образование // Перспективы. – 2000. – №2. – С. 31–40.

Мовчун А. „Кожна дитина має право...на освіту”: [Урок правових знань за історією десятою ”Полювання князівни Анни” із книги С.Гавриша „маленькі історії про великі істини. Права та свободи дитини”] // Початкова школа. – 2002. – №10. – С. 41–45.

Мовчун А. „Кожна дитина має право...на те, щоб її не розлучали з батьками” // Початкова школа. – 2003. – №2. – С. 58–61.

Музиченко Н. Дбайте про нас, враховуйте наші потреби: Конспект-заняття на основі матеріалів Декларації прав дитини // Дошкільне виховання. – 2000. – №6. – С. 6–7.

О нарушениях законодательства о защите прав детей // Социальная педагогика. – 2005. – №1. – С. 112–122.

Орехова Н.В. Права ребенка в образовательном учреждении // СОЦИС. – 2003. – №8. – С. 137–140.

Пилипенко С. Неповнолітні: їхні права й обов'язки // Суми і сумчани. – 2005. – №23, 2 червня. – С. 1.

Погодаєва Р. Гідність: Матеріал до уроку: Курс „Права дитини” // Історія України. – 2002. – №15, квітень. – С. 9–10.

Права і обов’язки батьків та дітей // Основи шлюбно-сімейного права: Методичні рекомендації, навчальний план та програма з „Основ шлюбно-сімейного права” для студ. історичного факультету, спец. „Історія та правознавство”. – Суми: Редакц.-видавн. відділ СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2000. – С. 30–45.

Права неповнолітніх: Якщо тобі немає 18-ти // Психолог. – 2004. – №3/4, січень. – С. 10–20.

Правовая и материально-экономическая база социальной защиты детства // Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д.Павленок. – М.: ИНФРА, 2000. – С. 166–167.

Присяжнюк А. „Кожна дитина має право...”: Урок правових знань за розповіддю „Країна Скіфія” із книги С.Гавриша „Маленькі історії про великі істини” // Початкова школа. – 2002. – №7. – С. 16–19.

Програма факультативного курсу „Права дитини”: 3–4 кл. // Директор школи. – 2004. – №19, травень. – С. 29–32.

Проценко А.М. Хто ми, які ми, де ми?: Уроки з курсу „Права дитини”: 5клас // Історія та правознавство. – 2004. – №19, жовтень. – С. 18–20; №3, лютий. – С. 17–21.

Прошкуратова Т. Законодавче забезпечення дитинства // Початкова школа. – 2004. – №3. – С. 4–6; Дошкільне виховання. – №2. – С. 3–5.

Савченко М. Методичні поради до організації навчання правам дитини // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2005. – №9/10. – С. 28–34.

Савченко М. Правознавство: 45-річ. Декларації прав дитини та 15-річ. Конвенції ООН про права дитини: Методичні рекомендації щодо відзначення // Історія України. – 2004. – №41, листопад. – С. 23–28.

Сарженко І.В. Порушення прав і гідності дітей у сім’ї // Психологічна газета. – 2005. – №9, травень. – С. 28–31.

Сухомлинська О. Права дитини в контексті історичних і сьогоденних реалій // Педагогічна газета. – 2003. – №2. – С. 7.

Технології виховання: досвід, проблеми, перспективи: Науково-методичний вісник відділу виховної роботи та захисту прав дитини. Вип. 9 // Позакласний час. – 2004. – №21/22, листопад. – С. 2–102.

Туташинський В. Праця дітей: проблеми соціально-правового захисту // Учитель. – 2000. – №1/3. – С. 14–16.

Україна. Про охорону дитинства: Закон // Директор школи. – №8, лютий. – С. 7–10.

Федяй Т. Діти повинні знати свої права // Рідна школа. – 2002. – №10, жовтень. – С. 67–69.

Холодная М.А. Психологическое тестирование в сфере образования и права ребенка // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – №2. – С. 1–4.

Шишлова Н. Батькам про права дитини // Завуч. – 2004. – №34, грудень. – С. 17.

Шумакова И.М. Уроки по теме „Права детей” в V классе // Преподавание истории в школе. – 2002. – №8. – С. 55–59.

Правове становище жінки

Бурдоль Є. Правове забезпечення: здобутки та проблеми // Вісник прокуратури. – 2003. – №3. – С. 20–23.

Гурська Т. Деякі аспекти права жінок на особисту недоторканість // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – №12. – С. 107–112.

Дашковська О.Р. Загальна характеристика правового становища жінки в сім'ї, історія і сучасність // Проблеми законності. – 2003. – Вип.63. – С. 51–57.

Дашковська О. Правове становище жінки наприкінці XIX століття: порівняльний аналіз // Вісник академії правових наук України. – 2003. – №1. – С. 170–176.

Конвенція о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщины // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №4. – С. 67–69.

Мельник Т.М. Політико-правові аспекти входження чоловіків і жінок до законодавчої влади в Україні // Проблеми освіти: науково-методичний збірник. – К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2003. – Вип. 36. – С. 96–134.

Україна. Про забезпечення рівня прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон від 8.09.05 р., № 2866–IV // Урядовий кур'єр. – 2005. – №198. – (Вкладка).

Україна. Президент. (2005 – ; В.Ющенко). Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Указ від 26.07.2005 р., №1135 // Соціальний захист. – 2005. – №8. – С. 26.

Чубар Л. Права жінок в Україні як об'єкт правового захисту // Право України. – 2000. – №5. – С. 12–14.

Правова культура

Владимирова В.І. Педагогічні проблеми формування правової культури вчителя в історії вищої педагогічної школи України (1917–2002 рр.): Автореф. дис...канд. педаг. наук. – Луганськ, 2003. – 21 с.

Авраева Ю., Рябушева Е. Ключ к формированию правовой культуры // Независимый библиотечный адвокат. – 2004. – №2. – С. 36–38.

Акуленко В. Культурні права людини, громадянина і народу // Пам'ятки України. – 2003. – №3. – С. 2–11.

Антонович М. Правова культура українського народу в сфері прав людини: історичний розвиток та сучасний стан // Право України. – 2003. – №12. – С. 75–80.

Бородін І. Виховання правової культури учнів – завдання держави // Рідна школа. – 1998. – №5. – С. 32–33.

Голованов В.П. Дополнительное образование и правовая культура школьников // Преподавание истории в школе. – 2005. – №5. – С. 54–58.

Головченко В. Особливості формування правової культури молоді // Право України. – 2004. – №10. – С. 120–123.

Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави // Право України. – 2005. – №4. – С. 24–25.

Коляда І. Теми „Право”, „Право, мораль, культура” // Історія в школі. – 1999. – №12. – С. 40–41.

Коноваленко В. Формування правової культури учнів: з досвіду роботи // Початкова освіта. – 2000. – №2, січень. – С. 6.

Копієвська О. Правове регулювання відносин у сфері культури // Право України. – 2004. – №8. – С. 82–86.

П'ятін В.Є. та ін. Правова культура – це важливо // Шкільний світ. – 2000. – №1, січень. – С. 8–9.

Разметаєва З.Б. Концепція „Правова культура”: З досвіду роботи ліцею // Управління школою. – 2004. – №2, січень. – С. 21–24.

Хриков Є. Демократична культура особистості: сутність та шляхи формування // Рідна школа. – 2004. – №1. – С. 6–8.

Щербань М. Організаційні основи формування правової культури майбутніх молодших спеціалістів аграрного профілю // Рідна школа. – 2004. – №1. – С. 52–55.

Щербань М. Система педагогічних умов формування правової культури майбутніх молодших спеціалістів // Рідна школа. – 2003. – №12. – С. 49–51.

Громадянська освіта

Берднікова С. Створення умов для реалізації системи громадянської освіти та громадянського виховання особистості // Історія та правознавство. – 2005. – №16/18, червень. – С. 21–23.

Гацелюк Н. Зміст навчального матеріалу з біології, який сприяє розвитку в учнів якостей громадянина планети Земля // Біологія. – 2005. – №31, листопад. – С. 2–8.

Головатюк С.М. Громадянська позиція учня: формування на уроках філологічного циклу // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2005. – №11, квітень. – С. 2–4.

Кузьменко О. Тема уроку „Громадянське суспільство” // Історія в школах України. – 2001. – №3. – С. 31–34.

Лисенко С. Громадянська освіта в школі // Історія України. – 2002. – №8, лютий. – С. 7.

Лукіна Т. Моніторинг в освіті: [Концепція громадянської освіти в школах України] // Управління освітою. – 2005. – №12, червень. – (Вкладка).

Ніколаєнко С.М. Проблеми законодавчого забезпечення освіти в Україні // Проблеми науки. – 2003. – №10. – С. 2–7.

Павловський М. Громадянське суспільство та держава // Мандрівець. – 2001. – №3/4. – С. 27–33.

Пеняєв С. Громадянська освіта: Проект програми „Права людини”: 10–11 клас // Історія в школі. – 2001. – №11/12. – С. 51–55.

Пічуркіна-Шумейко Л. Виховання громадянськості підростаючого покоління як умова формування громадянського суспільства // Рідна школа. – 2001. – №4. – С. 6–10.

Ройл Д. Проект "Громадянська освіта – Україна"/ Д.Ройл, С.Позняк // Історія України. – 2005. – №40, жовтень. – С. 19–20.

Фідря О. Урок на тему: „Що таке громадянство” // Історія в школах України. – 2001. – №6. – С. 31–37.

Широкова В.М. Позакласна робота з громадянської освіти в загальноосвітній школі // Виховна робота в школі. – 2005. – №4, квітень. – С. 14–21.

Широкова В.М. Позакласна робота з громадянської освіти в загальноосвітній школі // Виховна робота в школі. – 2005. – №5, травень. – С. 20–31.

Шиян О. Проблеми організації громадянської освіти у школах нового типу // Директор школи. – 2005. – №39. – С. 6–8.

Правова освіта – необхідна умова побудови правової держави

Мінюков П.І. Правове забезпечення трудових відносин у закладах освіти в умовах переходу України до ринкової економіки для підвищення кваліфікації. – К., 1994. – 122 с.

Нормативно-правове забезпечення освіти: Доктрина, закони, концепції: Ч. 1 / Гол. ред. В.В.Григораш. – Х.: Основа, 2004. – 143 с.

Основи шлюбно-сімейного права: Методичні рекомендації, навчальний план та програма з „Основ шлюбно-сімейного права” для студентів історичного факультету, спеціальність „Історія та правознавство”. – Суми: Редакційно-видавничий відділ СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2000. – 62 с.

Сучасні тенденції соціально-правової освіти молоді / Український державний центр соціальних служб для молоді; За заг. ред. : І.М.Пінчук, С.В.Толстоухової. – К., 2000. – 148 с.

Белова Л.О. Правова освіта має бути безперервною // Історія та правознавство. – 2005. – №29, жовтень. – С. 2–3.

Дербеньова А.Г. Правова освіта в учбових закладах для обдарованої учнівської молоді/ А.Г.Дербеньова, Ю.В.Бутенко // Історія та правознавство. – 2005. – №29, жовтень. – С. 14–15.

Євтушенко Р. Розвиток правової освіти – необхідна умова побудови правової держави: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції // Історія в школах України. – 2003. – №2. – С. 54–56.

Журавський В., Копиленко О. Юридична освіта в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення // Право України. – 2004. – №11. – С. 3–7.

Задорожний О. Юридична освіта: Проблеми і перспективи // Голос України. – 2000. – 13 травня. – С. 7.

Зайчук В. Нормативно-правове забезпечення освіти в Україні // Вища школа. – 2002. – №2/3. – С. 3–18.

Іова В. Про формування правомірної поведінки в контексті правової соціалізації // Виховна робота в школі. – 2005. – №11, листопад. – С. 2–5.

Кучеренко Т. Система правової освіти та виховання // Виховна робота в школі. – 2005. – №11, листопад. – С. 8–12.

Ляшенко І. Соціалізація школярів засобами правової освіти та виховання // Історія України. – 2002. – №43, листопад. – С. 24–27.

Майборода О.Б. Управління системою безперервної правової освіти // Виховна робота в школі. – 2005. – №11, листопад. – С. 12–15.

Медведев В. Неправовое поле правового образования: [О политической обусловленности кризиса юридического образования в Украине] // Зеркало недели. – 2001. – №9, март. – С. 12.

Нормативно-правові засади здійснення правової освіти: [Національна програма правової освіти населення] // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2005. – №9/10. – С. 13–19.

Пеняєв С. Свобода – це гармонія прав і обов'язків // Завуч. – 2001. – №11, квітень. – С. 3–5.

Поляков В. Право на освіту // Директор школи. – 2002. – №33, вересень. – С. 12–14.

Пометун О., Ремех Т. Курс „Практичне право” – новий підхід до правової освіти школярів // Рідна школа. – 2004. – №5. – С. 42–43; Шлях освіти. – 2000. – №4. – С. 32–34.

Татаринов М.В. Сучасна якісна та доступна безперервна правова освіта // Історія та правознавство. – 2005. – №29, жовтень. – С. 4–9.

Таций В., Підпригора О., Святоцький О. Нагальна потреба інтелектуально-правової освіти в Україні // Право України. – 2002. – №12. – С. 10–14.

Харківська Н.І. Правова освіта має бути безперервною // Виховна робота в школі. – 2005. – №11, листопад. – С. 5–8.

Правове виховання

Барановська В.В. Сутність громадянства України: Лекція // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 59–61.

Бессараб Н. Правові основи підприємницької діяльності // Історія в школі. – 1999. – №7. – С. 41–42.

Біленчук П. Знання права і законів заслуговує найвищої шани // Історія України. – 2004. – №23/24, червень. – С. 17–18.

Борецька М. Конспект уроку з громадянської освіти на тему: „Права і свободи національних меншин в Україні // Історія в школах України. – 2000. – №4. – С. 38–41.

Вишковський І.В. „Інтелектуальний правовий хокей”: Превентивне правове виховання. Нетрадиційна технологія // Історія та правознавство. – 2004. – №19, жовтень. – С. 21–23.

Демократичні вибори. Дилема вибору: Урок з правознавства // Історія та правознавство. – 2004. – №5, березень. – С. 21–22.

Дубровський В. Урок „Майнові права громадян України та їх охорона” // Історія в школах України. – 2002. – №1. – С. 43–45.

Закон і право: [Година спілкування] // Позакласний час. – 1999. – №15/16. – С. 9–10.

Коноваленко В. Формування правової культури учнів: З досвіду роботи // Початкова освіта. – 2000. – №2, січень. – С. 6.

Коренева І. Правові аспекти екологічного виховання // Початкова школа. – 1999. – №10. – С. 19–20.

Лесь Т.Г. Система правового виховання Краснодонської міської гімназії // Історія та правознавство. – 2004. – №11/12. – С. 5–8.

Малашенко Л.А. Правове виховання як невід’ємна складова формування особистості громадянського суспільства // Проблеми освіти: Науково-методичний збірник. – К., 2003. – Вип. 30. – С. 153–157.

Подорож країнами закону, Права і моралі: Морально-правова експрес-гра // Позакласний час. – 2000. – №20/21. – С. 11–13.

Пометун О. Програма „Практичне право” – новий підхід до правової освіти школярів // Історія в школах України. – 2001. – №1. – С. 31–36.

Право на житло: Урок // Бібліотечка вчителя початкової школи. – 2000. – № 23/24. – (Вкладка).

Пустовійт Р. Підприємницька культура в контексті правового виховання // Історія в школах України. – 1997. – №4. – С. 40–41.

Ремех Т., Пометун О. „Практичне право”: навчаємо основам сімейного законодавства // Історія в школах України. – 2002. – №4. – С. 39–42.

Стеценко О. Сім'я – основа держави: [Конспекти інтерактивних уроків]: Правознавство: 9 клас // Історія в школах України. – 2004. – №5. – С. 29–34.

Фібула М., Запожан І. Щеплення...проти злочину. Профілактика правопорушень як проблема педагогічна // Освіта. – 25 листопада. – С. 10–11.

Шевлякова Н.А. Політичні права і свободи громадян України: [Бінарний урок] // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 40–42.

Штерн В. Гідність і права людини в історії суспільно-політичної: [На допомогу вчителю] // Історія в школах України. – 2000. – №1. – С. 17–22.

Виховання учнівської молоді

Агарова Н.І. Педагогічні умови забезпечення соціально-правового захисту старшокласників: Автореф. дис...канд. педагогічних наук. – К., 2003. – 21 с.

Батку І.Г., Мартынчик Е.Г. Социально-правовые факторы преодоления антиобщественного поведения подростков. – Кишенев: Штиинца, 1988. – 204 с.

Грищенко Л.О. Причини правопорушень неповнолітніх, покарання за правопорушення та реабілітація після покарання: Дипломна робота. – Суми: СумДПУ, 2000. – 79 с.

Мороз Л.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: Дипломна робота. – Суми: СумДПУ, 1999. – 305 с.

Фіцула М.М. Правове виховання учнів: Навчально-методичний посібник. – К., 1997. – 147 с.

Антонов А.И., Лебедь О.Л. Несовершеннолетние преступники: кто они? // СОЦИС. – 2003. – №4. – С. 91–95.

Антонюк Р.І. Підготовка вчителя до правового виховання учнівської молоді етнічних меншин в Україні // Проблеми освіти. – К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2003. – Вип. 31. – С. 70–79.

Белоногина Г.В. Как избежать беды: Сценарий по правоведению для учащихся: 5 кл. // Позакласний час. – 2002. – №8, квітень. – (Вкладка).

Белякова О. Опорний конспект уроку на тему „Правопорушення і юридична відповідальність” // Історія в школі. – 2000. – №11/12. – С. 53–55.

Бородін І. Виховання правової культури учнів – завдання держави // Рідна школа. – 1998. – №5. – С. 32–33.

Бугера О. Роль засобів масової інформації як одного з чинників профілактики протиправної поведінки неповнолітніх // Право України. – 2005. – №4. – С. 92–95.

Ваксман В. Складові цілеспрямованої системи: Правове навчання і виховання учнів загальноосвітніх шкіл у ФРН // Історія в школах України. – 2002. – №1. – С. 50–52.

Васильківська І. Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні: деякі аспекти // Право України. – 2004. – №1. – С. 95–98.

Веремій Л. До проблеми профілактики протиправної діяльності учнів // Рідна школа. – 2002. – №4. – С. 19–21.

Вілюк С.М. Що таке правомірна поведінка? Як ти співвідносиш правові і моральні норми у своєму житті? // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 52.

Гражданско-правовая подготовка учащихся в основной школе // Обществознание в школе. – 1997. – №3. – С. 44–51.

Гудзь І. Правове виховання школярів // Директор школи. – 2004. – №35, вересень. – С. 17–20; №36, вересень. – С. 21–26.

Демократичні вибори. Дилема вибору: Урок з правознавства // Історія та правознавство. – 2004. – №5, березень. – С. 21–22.

Євтушенко Р. Інтелектуальні змагання юних правознавців: Всеукраїнська учнівська олімпіада з основ правознавства // Історія в школах України. – 2004. – №4. – С. 2–3.

Загрева В. Виховання в учнів поваги до законів і права // Рідна школа. – 2002. – №10. – С. 65–67.

Карібджанян І.В. Розвиток критичного мислення учнів на уроках правознавства // Історія та правознавство. – 2004. – №11/12, червень. – С. 2–5.

Квасов В.В. Практикум з основ правознавства: 9 клас // Історія та правознавство. – 2004. – №19, жовтень. – (Вкладка).

Комаров В. З досвіду групової роботи на уроках правознавства: На прикладі теми „Правопорушення та юридична відповідальність”: 9 кл. // Історія в школі. – 2003. – №3. – С. 42–44.

Комаров В. Розвиток мислення дев'ятикласників на уроках правознавства // Історія в школах України. – 2000. – №1. – С. 29–34.

Котюк І. Зрозуміти логіку правової системи: Деякі методичні аспекти вивчення курсу „Основи правознавства” в загальноосвітній школі // Історія в школах України. – 2004. – №6. – С. 4–9.

Котюк І. „Основи правознавства”: Системно-структурний підхід під час вивчення окремих галузей права // Історія України. – 2002. – №11, березень. – С. 7–8.

Куріпко О. Хто найважливіша людина на Землі: Конспект уроку до теми „Права дитини” // Початкова школа. – 2000. – №11. – С. 45–46.

Лесь Т.Г. Система правового виховання Краснодонської міської гімназії // Історія та правознавство. – 2004. – №11/12. – С. 5–8.

Ляшенко І. Соціалізація школярів засобами правової освіти та виховання // Історія України. – 2002. – №43, листопад. – С. 24–27.

Магдик О. Правове виховання школярів: теорія, досвід, проблеми // Директор школи. – 2000. – №15, квітень. – С. 9.

Майданик О. Основні напрями формування пізнавального інтересу учнів до правознавства як непрофільної дисципліни в умовах закладів нового типу // Історія України. – 2003. – №19, травень. – С. 19–24.

Машіка В. Дидактичні матеріали до вивчення Закону України „Про судоустрій” // Історія України. – 2003. – №3, січень. – С. 27–31.

Машіка В. Дидактичні матеріали до законодавства, що регулює діяльність, правоохоронних органів // Історія в школах України. – 2003. – №6. – С. 25–29.

Машіка В. Методика розв’язання задач з правознавства на міжгалузеві зв’язки на уроках та факультативних заняттях // Історія України. – 2002. – №17, травень. – (Вкладка).

Машіка В.Т. Реалізація проблемного підходу на уроках правознавства // Історія України. – 2002. – №15, квітень. – С. 7.

Москалець Т. Правове регулювання підприємницької діяльності: Основи правознавства: 9 клас // Історія в школі. – 2004. – №3. – С. 47–48.

Нагорний А. Формування правового мислення учнів: Система роботи НВО школи-ліцею №2. м. Рівного // Директор школи. – №3/4. – С. 19–29.

Неліп Г. Роль школи і сім’ї у правовому вихованні учнів // Право України. – 1993. – №3. – С. 31–33.

Несторенко Т.М. Методичні рекомендації щодо викладання курсу „Основи правознавства” у загальноосвітніх навчальних закладах у 2004–2005 навчальному році // Управління школою. – 2004. – №22/24, серпень. – С. 18–23.; Історія та правознавство. – №15/16, серпень. – С. 11–15.

Омельченко Л.П. Правова освіта та виховання: З досвіду роботи НВК №46 ім. Ломоносова м. Харкова // Управління школою. – 2003. – №26, вересень. – С. 19–30.

Организация правового воспитания в школе // Позакласний час. – 2000. – №20/21. – С. 41–43.

Оржеховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: На допомогу класному керівнику: інформація, тестування, анкети // Позакласний час. – 1999. – №7. – С. 16–20.

Пометун О., Фрейман Г. Верховна Рада України: Інтерактивний урок з курсу „Основи правознавства” // Історія в школах України. – 2003. – №1. – С. 23–25.

Пометун О., Ремех Т. Курс „Практичне право” – новий підхід до правової освіти школярів // Рідна школа. – 2004. – №5. – С. 42–43; Шлях освіти. – 2000. – №4. – С. 32–34.

Профілактика правопорушень серед учнівської молоді: Система та досвід роботи // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 76–78.

Стеценко О. Сім'я – основа держави: Конспекти інтерактивних уроків: Правознавство: 9 кл. // Історія в школах України. – 2004. – №7. – С. 31–36.

Ткачова Н. Виховання в учнів шкіл і профтехучилищ ставлення до права як соціальної цінності // Історія в школах України. – 1998. – №1. – С. 48–51.

Ткачова Н.О. Формування в учнівської молоді понять про державу і право // Нові технології: Науково-методичний збірник. – К., 2002. – Вип. 33. – С. 34–42.

Ткачова Н. Формування правових понять в учнів шкіл і профтехучилищ // Історія в школах України. – 1999. – №2. – С. 20–22.

Туташинський В. Соціально-правовий захист та превентивне виховання дітей // Рідна школа. – 1999. – №10. – С. 10–12.

Фур'яка А. Концепція правової освіти та правового виховання // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2005. – №9/10. – С. 23–27.

Цаллагов Б. Профілактика правопорушень серед учнів: Методичний матеріал // Право України. – 1993. – №1. – С. 31–33.

Шаталов В. Право на виховання: роздуми педагога-новатора // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – №2/3. – С. 67–70.

Шукевич Ю. Правоохоронні органи в школі // Завуч. – 2004. – №25, вересень. – С. 13.

Юрченко С. Правовий статус неповнолітніх: Програма для гуртка „Підліток і закон” // Завуч. – 2002. – №7, березень. – С. 7–8.

Яковлєва Н. Нормативно-правове забезпечення навчального процесу // Завуч. – 2001. – №25, вересень. – С. 9–10.

Виховання студентської молоді

Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / За ред. Я.Я.Болубаша; Укл.: Т.Дудник та ін. – К., 2004. – 304 с.

Правова держава очима молодих дослідників: Матеріали 5-ї звітної щорічної студентської наукової конференції (Одеса, 25 квітня 2002 р.) / Ред. кол.: М.О.Ваймуратов та ін. – Одеса: Юридична література, 2002. – 391 с.

Антонюк Р. Національне та громадянське виховання учнів і студентів як аспект полікультурного виховання // Мандрівець. – 2001. – №3/4. – С. 65–68.

Кульга К.Г. Кіберзлочинність і проблеми її профілактики в молодіжному середовищі // Проблеми освіти: Науково-методичний збірник. – К., 2003. – Вип.30. – С. 221–232.

Курик М.О. Актуальні питання організації правовиховної роботи серед студентської молоді вищих навчальних закладів // Проблеми освіти: Науково-методичний збірник. – К., 2003. – Вип.30. – С. 38–47.

Ляш А. Коли прозріває Феміда?: Основні аспекти підготовки фахівців з правознавства у вищому навчальному закладі недержавної форми власності // Освіта. – 2002. – 30 січня.

Могильчак Е.Л. Диспозиции студентов относительно собственности // СОЦИС. – 2001. – №2. – С. 92–95.

Музиченко П. Вивчення історії держави і права України – важливий чинник формування національної свідомості студентської молоді // Вища школа. – 2001. – №1. – С. 77–83.

Погорецький М. Про необхідність викладання навчальної дисципліни „Основи та правове регулювання оперативно-розшукової діяльності” у вищих юридичних закладах України // Право України. – 2003. – №7. – С. 113–116.

Хазратова Н.В. Аналіз настанов щодо держави в школярів та студентів: Проблеми виховання // Педагогіка і психологія. – 2001. – №2. – С. 39–49.

Позакласна робота на допомогу правовому вихованню: сценарії

Белоногіна Г.В. Как избежать беды: Сценарий по правоведению для учащихся: 5 кл. // Позакласний час. – 2002. – №8, квітень. – (Вкладка).

Бонь Н.Є. Мир і дружба – не дива, або знай свої права: Ознайомлення старших дошкільників з „Декларацією прав дитини”: [Сценарій] // Розкажіть онуку. – 2002. – №3, лютий. – С. 4–5.

Вишковський І.В. Превентивне правове виховання: Правознавчий КВК: 9–11 кл. // Історія та правознавство. – 2004. – №20, жовтень. – С. 21–22.

Вілюк С.М. Взаємозв’язок права і моралі, як вони допомагають один одному?: Тематична конференція // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 50–51.

Вілюк С.М. Кращий правознавець школи: Конкурс-вікторина – рольова гра // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 75–76.

Диспут на тему :”Права та обов’язки підлітків” // Шкільний світ. – 1999. – №3, лютий. – С. 8.

Люта Л., Іщенко О. Юним правознавцям: [Варіант сценарія брейн-рингу для 5–10 кл.] // Позакласний час. – 1999. – №7. – С. 45–46.

Машіка В.Т. Міжгалузевий брейн-ринг з правознавства // Історія та правознавство. – 2005. – №10, травень. – С. 8–9.

Машіка В.Т. Сімейне право: Брейн-ринг // Історія та правознавство. – 2004. – №2, січень. – С. 23.

Юні правознавці: Командна гра // Позакласний час. – 2002. – №21, листопад. – (Вкладка).

Підручники, навчальні посібники з правових питань для вищої школи

Аграрне право України: Підручник для вузів / За ред. В.З.Янчука. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 720 с.

Аграрне право України: Практикум / За ред. В.З.Янчука; Нац. аграрн. ун-т. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 254 с.

Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій в схемах. Загальна частина. – К.: Вентурі, 1996. – 207 с.

Біленчук П.Д. та ін. Місцеве самоврядування в Україні: Муніципальне право: Навч. посібник для вищ. навчальних закладів / П.Д.Біленчук, В.В.Кравченко, М.В.Підмогильний. – К.: Атіка, 2001. – 303 с.

Біленчук П.Д. та ін. Філософія права: Навч. посібник для вищ. навчальних закладів / П.Д.Біленчук, В.Д.Гвоздецький, С.С.Сливка. – К.: Атіка, 1999. – 207 с.

Боднарук М.І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку. – Чернівці: Рута, 2002. – 247 с.

Брич Л.П., Навроцький В.О. Кримінальне право України: Навч. посібник: Тести / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – К.: Атіка, 2000. – 207 с.

Буткевич В.Г. та ін. Міжнародне право : Основи теорії: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / В.Г.Буткевич, В.В.Мицик, О.В.Задорожній. – К.: Либідь, 2002. – 606 с.

Вінник О.М. Інвестиційне право: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2000. – 263 с.

Власов В.И. Основы правоведения: Учебное пособие. – Ростов н/Д: Феникс, 1997. – 576 с.

Гетьман А.П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Підручник. – Х.: Основа, 1998. – 204 с.

Дахно І.І. Міжнародне економічне право: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2000. – 159 с.

Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Либідь, 2003. – 200 с.

Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 255 с.

Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник для вищ. навч. закладів. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 351 с.

Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: Навч. посібник / Відп. ред.: Ю.С.Шемшученко, Л.В.Губерський. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 638 с.

Емельянов В.П. Гражданское право Украины: Практ. пособие. – 3-е изд., стер. – Х.: Консум, 2000. – 235 с.

Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник / За ред. В.В.Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 320 с.

Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник / За ред. В.В.Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997 – 320 с.

Колпаков В.К Адміністративне право України: Підручн. для вузів. – К.: Юрінком, 1999. – 736 с.

Коновалова В.Е. Правовая психология: Учебное пособие. – 2-е изд., испр. и доп. – Х.: КОНСУМ, 1997. – 158 с.

Коновалова В.О. Правова психологія: Навч. посібник. – Х.: Основа, 1996. – 184 с.

Конституційне право України: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За ред.: Ю.М.Тодики, В.С.Журавського. – К.: Вид. Дім „Ін Юре”, 2002. – 542 с.

Коржанський М.Й. Кримінальне право і законодавство України: Частина особлива: Курс лекцій. – К.: Атіка, 2001. – 544 с.

Костюченко О.А. Банківське право: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 1998. – 124 с.

Котюк В.О. Основи держави і права: Підручник. – К.: Вентурі, 1997. – 224 с.

Котюк В.О. Теорія права: Курс лекцій: Навчальний посібник для юридичних факультетів. – К.: Вентурі, 1996. – 208 с.

Котюк І.І. Основи публічного права України. – К.: Логос, 1998. – 160 с.

Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За ред.: М.І.Бажанова та ін.; Нац. юрид. Акад. України ім. Я.Мудрого. – К.; Х.: Юрінком Інтер: Право, 2001. – 414 с.

Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів / За ред.: П.С.Матишевського та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 512 с.

Кузьминець О.В. та ін. Історія держави і права України: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Україна, 2000. – 429 с.

Людина і праця: Довідник з правових питань / Уклад.: І.П.Козінцев, Л.А.Савенко. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 336 с.

Маляр І.В. Основи правознавства: Учебное пособие. – Х: Академия, 2001. – 221 с.

Матишевський П.С. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. юрид. спец. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 271 с.

Мацко А.С. Міжнародне право: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 212 с.

Международное частное право: Учебное пособие / Сост. Д.В.Задыхайло. – Х.: Консум, 1998. – 752 с.

Мінюков П.І. Правове забезпечення трудових відносин у закладах освіти в умовах переходу України до ринкової економіки для підвищення кваліфікації. – К., 1994. – 122 с.

Молдован В.В., Молдован А.В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 399 с.

Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право: Підручник. – К.: Либідь, 1995. – 192 с.

Основы государства и права Украины: Учебник / Н.А.Бахтин, П.Н.Говенко, И.И.Каракаш и др., Под ред. И.Н.Пахомова. – 3-е изд., испр., и доп. – Х.: Одиссей, 2002. – 327 с.

Основы держави і права: Навчальний посібник / За ред. А.М.Колодія. – К.: Либідь, 1997. – 208 с.

Основы этнодержавознавства: Підручник / Авт. Ю.Римаренко. – К.: Либідь, 1997. – 654 с.

Основы конституційного права України / За ред. В.В.Копейчикова. – К.: Юрінком, 1997. – 208 с.

Основы шлюбно-сімейного права: Метод. рекомендації, навч. план та програма з основ шлюбно-сімейного права для студ. іст. фак. спец. „Історія і правознавство” / Упор.: М.І.Руденко, А.А.Петренко. – Суми: СумДПУ, 2000. – 62 с.

Підпригора О.А. та ін. Цивільне право України: Правові основи підприємництва. – К.: Юрінформ, 1994. – 104 с.

Піскун О.І. Основи міграційного права: Порівняльний аналіз: Навчальний посібник. – К.: МП Леся, 1998. – 360 с.

Права человека: Учебник для вузов / Отв. ред. Е.А.Лукашова. – М.: Норма, 2000. – 573 с.

Правоведение / Пер. с укр.; Под ред. М.Настюка. – Львов: Свит, 1995. – 288 с.

Правознавство: Навч. посібник / За ред. В.В.Копейчикова; Авт. кол.: А.М.Колодій та ін.; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – 3-е вид., перероб. та доп. – К.: Юрінком, 2001. – 638 с.

Правознавство: Навч. посібник / Авт. кол.: А.М.Колодій, І.В.Опришко, С.Е.Демський та ін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 638 с.

Правознавство: Підручник / С.Е.Демський, В.С.Ковальський, А.М.Колодій та ін.; За ред. В.В.Копейчикова. – 7-е вид. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 735 с.

Сирота І.М. Право пенсійного забезпечення в Україні: Курс лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 288 с.

Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник для вищих учбових закладів. – Х.: Консум, 2001. – 655 с.

Скаридов А.С. Международное частное право: Учебное пособие. – СПб.: ПОЛИУС, 1998. – 768 с.

Теория государства и права: Курс лекций / Под ред.: Н.И.Матузова, А.В.Малько. – М.: Юрист, 1997. – 672 с.

Теорія держави і права: Навчальний посібник / А.М.Колодій, В.В.Копейчиков, С.Л.Лисенков та ін.; За заг. ред. В.В.Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

Трудове право України: Практикум / Відп. ред. Г.І.Чанишева; Одеська держ. юрид. академія. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 288 с.

Трудовое право Украины: Учеб.-справ. пособие / Г.И.Чанышева, Н.Б.Болотина, Т.М.Додина и др. – 2-е изд., доп. и перераб. – Х.: Одиссей, 2001. – 511 с.

Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 535 с.

Цивільне право: Підручник для студентів. Ч. 1 / Наук. ред. О.В.Дзера. – К.: Вентурі, 1997. – 543 с.

Цивільне право: Навч. посібник. Ч. 2. / За ред.: О.А.Підопригори, Д.В.Бобрової. – К.: Вентурі, 1996. – 478 с.

Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Кн. 1 / За ред.: О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 719 с.

Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Кн. 2 / За ред.: О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 639 с.

Цивільне процесуальне право України: Підручник для юрид. вузів / За ред. В.В.Комарова. – Х.: Основа, 1992. – 416 с.

Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник для студ. юрид. вищ. навч. закладів. – 5-те вид. – К.: Артек, 2002. – 262 с.

Щербина В.С. Господарське право України: Навч. посібник. – К.: Атіка, 1999. – 336 с.

Програми

Основи шлюбно-сімейного права: Метод. рекомендації, навч. план та програма з основ шлюбно-сімейного права для студ. іст. фак. , спец. „Історія і правознавство” / Упор.: М.І.Руденко, А.А.Петренко. – Суми: СумДПУ, 2000. – 62 с.

Програма навчального спецкурсу „Права дитини – права людини” для 9–11 класів багатoproфільного ліцею СумДПУ ім. А.С.Макаренка: Методичні рекомендації / Укл. Н.М.Радько. – Суми, 2002. – 32 с.

Програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Основи правознавства: 9 кл.; Людина і суспільство: 11 кл.; Людина і світ / Відп. за вип. Р.Івтушенко. – К.: Шкільний світ, 2001. – 159 с.

Основи правознавства: Програма для ліцеїв, гімназій, класів з поглибленим вивченням правознавства / І.І.Котюк, О.І.Котюк // Історія України. – 2003. – №12, березень. – (Вкладка).

Пеняєв С. Громадянська освіта: Проект програми „Права людини”: 10–11 кл. // Історія в школі. – №11/12. – С. 51–55.

Пометун О. Програма „Практичне право” – новий підхід до правової освіти школярів // Історія в школах України. – 2001. – №1. – С. 31–36.

Програма для середньої загальноосвітньої школи, Основи правознавства: 9 кл. // Історія в школі. – 2001. – №9. – С. 28–33.

Програма до навчального курсу „Правознавство” / О.Крижанівський // Історія в школах України. – 1999. – №3. – С. 8–17.

Програма курсу за вибором „Практичне право” для 8(9) класу загальноосвітніх закладів // Історія в школах України. – 2003. – №5. – С. 15–16.

Програма факультативного курсу „Права дитини”: 3–4 класи // Директор школи. – 2004. – №19, травень. – С. 29–32.

Викладання права у школі і вузі

Андреева Н. Самостійна робота та елементи інтерактивної методики на уроках правознавства // Історія України. – 2005. – №40, жовтень. – С. 21–24.

Бессараб Н. Урок: Правові основи підприємницької діяльності // Історія в школі. – 1999. – №7. – С. 41–42.

Богданова О. Опорний конспект "Основи правознавства" // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2005. – №9/10. – С. 62–67.

Богданова О.Ф. Сімейне право: Урок з основ правознавства: 9 клас // Історія та правознавство. – 2004. – №21, листопад. – С. 12–14; №22, листопад. – С. 20–22.

Болотіна Н. Розвиток юридичної освіти в Україні: яким має бути викладання соціально-правових дисциплін сьогодні // Вища школа. – 2001. – №2/3. – С. 59–67.

Брецько Ф. Основи держави і права у схемах і таблицях // Історія України. – 2005. – №44, листопад. – С. 7–20.

Живолуп С. Інтерактивне навчання на уроках історії та правознавства // Завуч. – 2003. – №19, липень. – С. 15–16.

Журба О.В. Проект дослідження "Діти України про свої права": Тематичне оцінювання зі спецкурсу "Права людини" // Історія та правознавство. – 2005. – №27, вересень. – С. 17–20.

Закон і право: [Година спілкування] // Позакласний час. – 1999. – №15/16. – С. 9–10.

Зорнік Т. Право людини на життя, повагу до її гідності: Основи правознавства: 9 кл. // Історія України. – 2004. – №41, листопад. – С. 29–31.

Коляда І. Теми „Право”, „Право, мораль, культура” // Історія в школі. – 1999. – №12. – С. 40–41.

Комаров В. Конституція України на уроках правознавства: З досвіду роботи // Історія в школах України. – 1999. – №2. – С. 17–20.

Копцюх Б. Використання матеріалів кабінету історії і правознавства у навчально-виховній роботі // Історія в школі. – 2001. – №2. – С. 38.

Котюк І. Основи правознавства: Системно-структурний підхід під час вивчення окремих галузей права // Історія України. – 2002. – №11, березень. – С. 7–8.

Куріпко О. Хто найважливіша людина на Землі: Конспект уроку до теми "Права дитини" // Початкова школа. – 2000. – №11. – С. 45–46.

Маркова Л.І. Урок-мандрівка "Організація влади на Запорозькій Січі": Інтегрований урок з історії України та права // Історія та правознавство. – 2005. – №19/21, липень. – С. 51–52.

Материалы к рабочей тетради „Основы правовых знаний” // История. – 1999. – №9, март. – С. 1–12. – (Приложение к газете „Первое сентября”).

Машіка В. Дидактичні матеріали до законодавства, що регулює діяльність правоохоронних органів // Історія в школах України. – 2003. – №6. – С. 25–29.

Машіка В. До питання про вивчення правознавства у школі // Історія в школах України. – 2000. – №3. – С. 19–20.

Машіка В. Застосування методичних прийомів при формуванні правових термінів і понять // Історія в школах України. – 2001. – №5. – С. 26–28; №6. – С. 28–30.

Машіка В. Методика розв'язання задач з правознавства на міжгалузеві зв'язки на уроках та факультативних заняттях // Історія України. – 2002. – №17, травень. – (Вкладка).

Машіка В. Нетрадиційні методи, форми та прийоми навчання в курсі „Основы правознавства” // Історія в школах України. – 1999. – №4. – С. 26–29.

Машіка В.Т. Основи теорії держави та права у тестах, задачах, рівняннях та іграх // Історія України. – 2005. – №25/26, липень. – С. 1–96.

Машіка В.Т. Реалізація проблемного підходу на уроках правознавства // Історія України. – 2002. – №15, квітень. – С. 7.

Машіка В. Рольові ігри на уроках правознавства // Історія України. – 2002. – №41, листопад. – С. 27–28.

Машіка В. 150 задач із Трудового права: [Правознавство: 9 клас] // Історія в школах України. – 2005. – №9. – С. 27–29.

Найдиш В. Права людини і громадянина: Урок правознавства: 11 клас // Історія України. – 2003. – №43, листопад. – С. 20–22.

Наровлянський О. Методичні поради до вивчення розділу „Юридична відповідальність за правопорушення” в курсі „Основи правознавства”: 9 кл. // Історія в школах України. – 2000. – №1. – С. 35–37.

Нестеренко Т., Богданова О. Використання методу групового інтерактивного навчання на уроках історії і правознавства // Історія в школі. – 2002. – №3. – С. 8–12.

Нестеренко Т.М. Методичні рекомендації щодо викладання курсу „Основи правознавства” у загальноосвітніх навчальних закладах у 2004–2005 навчальному році // Управління школою. – 2004 – №22/24, серпень. – С. 18–23.

Никитин А.Ф. и др. Политико-правовой курс для средней школы: Методический комментарий // История. – 1995. – №3. – (Приложение к газете „Первое сентября”).

Олексин Ю. Розробка уроку з основ правознавства на тему „Основи спадкового права” // Історія в школах України. – 2000. – №4. – С. 47–50.

Олефір С. Конституційне закріплення права на достатній життєвий рівень: Основи правознавства: 9 клас // Історія та правознавство. – 2005. – №19/21, липень. – С. 59–60.

Основи правознавства – це не складно, але за умови системно-структурного підходу // Історія України. – 2002. – №8, лютий. – С.5.

Остапенко Л. Правовий всеобуч // Директор школи. – 2002. – №45, грудень. – С. 12–13.

Поздняков В. Право на освіту в Україні та його гарантії: [Урок-лекція з правознавства: 9 кл.] // Історія в школі. – 1997. – №8. – С. 29–33.

Пометун О., Фрейман Г. Верховна Рада України: Інтерактивний урок з курсу „Основи правознавства” // Історія в школах України. – 2003. – №1. – С. 23–25.

Право на житло: Урок // Бібліотечка вчителя початкової школи. – 2000. – №23/24. – (Вкладка).

Програма та методичні розробки заходів з правового виховання учнів у позакласній роботі // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 45–76.

Пуртцев С.Б. Вступний урок з основ правознавства // Історія та правознавство. – 2004. – №17, вересень. – С. 12–20.

Сидор О. Контроль навчальних досягнень учнів з історії та правознавства у середній загальноосвітній школі // Педагогічна думка. – 2005. – №3. – С. 50–54.

Слепченко Т. Правове навчання: проблеми сьогодення // Рідна школа. – 1998. – №5. – С. 34–36.

Твердохліб Т.С. Здійснення індивідуалізації пізнавальної діяльності учнів на уроках правознавства // Історія та правознавство. – 2005. – №16/18, червень. – С. 19–20.

Ткачова Н. Вивчення Конституції України: [В школах та професійно-технічних навчальних закладах] // Рідна школа. – 1999. – №6. – С. 56–59.

Ткачова Н. Виховання в учнів шкіл і профтехучилищ ставлення до права як соціальної цінності // Історія в школах України. – 1998. – №1. – С. 48–51.

Ткачова Н.О. Формування в учнівської молоді понять про державу і право // Нові технології: Науково-методичний збірник. – К., 2002. – Вип. 33. – С. 34–42.

Томків О. Інтегрований урок з курсу „Права людини” з використанням навчального матеріалу шкільних курсів „Основи політології” та „Правознавства” // Все для вчителя. – 1998. – №5/6. – С. 33–35.

Федорова С.Л. Урок-презентація з курсу гуманітарного права: "Від Дюнану до Мілленіуму" / С.Л.Федорова, С.В.Дишлева // Історія та правознавство. – 2005. – №27, вересень. – С. 15–16.

Черкаська Л., Лоха Л. Інноваційні технології у викладанні правознавства в загальноосвітніх навчальних закладах // Історія України. – 2004. – №46, грудень. – С. 20–22.

Шевлякова Н.А. Політичні права і свободи громадян України: [Бінарний урок] // Все для вчителя. – 2000. – №2. – С. 40–42.

Шульгіна О.А. Тематичне оцінювання з теми "Історичний розвиток держави і права" // Історія та правознавство. – 2005. – №27, вересень. – С. 21.

Шумакова И.М. Уроки по теме „Права детей” в 5 классе // Преподавание истории в школе. – 2002. – №8. – С. 55–59.

Право зарубіжних країн

Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2001. – 619 с.

Федоров К.Г. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1994. – 464 с.

Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Львів: Магнолія плюс”; К: Каравела, 2003. – 474 с.

Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів. – 5-те вид. – К.: Артем, 2002. – 262 с.

Шевченко О.О. Історія держави і права зарубіжних країн: Хрестоматія для студ. вузів та факультетів. – К.: Вентурі, 1998. – 176 с.

Барабаш Б. Правовий статус особи у конституціях штатів США // Право України. – 2002. – №3. – С. 166–171.

Бартошко О. Стан сімейного законодавства у деяких країнах міжмор'я: [Правові аспекти] // Історія в школі. – 1998. – №12. – С. 32–34.

Ваксман В. Складові цілеспрямованої системи: [Правове навчання і виховання учнів загальноосвітніх шкіл у ФРН] // Історія в школах України. – 2002. – №1. – С. 50–51.

Дубровський В. Національні стандарти США з основ громадянських прав і держави // Історія в школах України. – 1999. – №4. – С. 46–49.

Ильин А.В., Морозова С.А. Из истории права: [Японии] // Преподавание истории в школе. – 1999. – №1. – С. 57–63.

Кисіль В. Новітні тенденції кодифікації міжнародного приватного права у Великобританії // Право України. – 2001. – №7. – С. 109–113.

Лихова С., Медіна Л. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян, передбачена кримінальним законодавством деяких зарубіжних країн // Право України. – 2002. – №5. – С. 149–152.

Логуш Л. Правове регулювання реалізації сільськогосподарської продукції за комерційним законодавством США // Право України. – 2002. – №3. – С. 162–166.

Марисюк К. Зародження канадського парламентаризму і створення єдиного парламенту Канади (1840–1876 рр.) // Право України. – 1999. – №3. – С. 96–99.

Мищенко О. Політико-правова характеристика утворення Турецької Республіки // Право України. – 1999. – №2. – С. 113–115.

Москаль Г. Правовий статус закордонного українця – особливий (спеціальний) вид правового статусу іноземця // Право України. – 2004. – №10. – С. 35–37.

Оржехівський В. „Ми, народ...”: Про посібник, за яким американські школярі вивчають Конституцію // Шкільний світ. – 2002. – №6, лютий. – С. 8.

Прилуцький С. Судова система Республіки Польща // Право України. – 2004. – №9. – С. 146–151.

Україна. Про Міжнародне приватне право: Закон від 23.06.2005 р., №2709–IV // Урядовий кур'єр. – 2005. – №163. – (Вкладка).

Україна. Про Міжнародне приватне право: Закон від 6 липня 2005 р., №2753–V // Голос України. – 2005. – №138. – С. 16–17.

Україна. Про Міжнародне приватне право: Закон від 23 червня 2005 р., №2709–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – №32. – С. 1278–1295.

Флауерс Н. Маю право мати право: [Освіта в галузі прав людини в США] // Управління освітою. – 2003. – №3, лютий. – С. 10–11.

Зміст

	Передмова.....	С. 3
1.	Право як об'єкт пізнання.....	С. 4
2.	Історія права на Україні.....	С. 6
3.	Нормативно-правове забезпечення громадян.....	С. 8
4.	Європейська правова інтеграція. Європейський простір України.....	С. 10
5.	Галузі права.....	С. 12
6.	Права людини.....	С. 20
6.1.	Майбутньому педагогу про права дитини.....	С. 27
6.2.	Правове становище жінки.....	С. 32
7.	Правова культура.....	С. 33
8.	Громадянська освіта.....	С. 34
9.	Правова освіта – необхідна умова побудови правової держави.....	С. 36
10.	Правове виховання.....	С. 38
	10.1 Виховання учнівської молоді.....	С. 39
	10.2 Виховання студентської молоді.....	С. 44
	10.3 Позакласна робота з правового виховання: сценарії	С. 45
11.	Підручники, навчальні посібники з правових питань для вищої школи.....	С. 46
12.	Програми.....	С. 51
13.	Викладання права у вузі.....	С. 52
14.	Право зарубіжних країн.....	С. 56

Інформаційне видання

Правове виховання як невід’ємна складова формування особистості громадянського суспільства: Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

**Укладачі: Горова Зоя Михайлівна,
Косенко Валентина Василівна**

Суми: СумДПУ, 2005 р.
ДК №231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск Бугаєнко В.В.

Комп’ютерний набір Науменко Н.В..
Комп’ютерна верстка Сенча І.В.

